

010906-1

Chvatík při překladu Heideggerových textů, jež spolu s hlavní přednáškou přináležejí k jeho spisku „Co je metafyzika?, posunul – není zřejmé, zda vědomě či bez zvláštního púmýslu – závažným způsobem význam jednoho dikta, týkajícího se „bytí“. Heidegger pokládá otázku, zda způsob, jak metafyzika myslí jsoucnost, není překážkou, bariérou (německy Schranke, tj. závorou), „jež člověku brání v počáteční vazbě bytí k lidskému bytování“ (7409, s. 15). Problému už je ovšem samo slovo „vazba“, které sugeruje jakousi pasivitu, tj. „vázanost“ bytí na člověka (opět: německy Bezug des Seins zum Menschenwesen, přeloženo však, jak citováno: Bezug, vztah není vazba, Menschenwesen není „lidské bytování“, to by si vyžádalo zebrubnější výklad o tom, co to je „Wesen“). Na druhé straně však posouvá Chvatík význam slova Ausbleiben opačným směrem. Nejprve je sice překládá jako „nenavázání (této vazby)“, ale o něco dále překládá „das Ausbleiben des Seins“ jako „to, že bytí nepřichází“ (tamtéž). Ve skutečnosti však Heideggerovi jde v obou případech o vztah, který má svůj „původ“ v bytí, nikoli mimo ně, a zejména nikoli v člověku. Zajisté je zapotřebí hned připomenout, že pro Heideggera nepadá v úvahu chápání „bytí“ jako jsoucího (tedy „jsoucna“ jako čehosi objektivovatelného) a že pro něho jde o kategorii „ontologickou“, kde právě „LOGOS“ je nepominutelně zdůrazněn (což ovšem na druhé straně nepřipouští ani subjektivizaci). Tím je však ještě dále podtržena problematičnost českého slova „přichází“ (resp. „nepřichází“). „To“, co je Heideggerem míněno termínem „Sein“, „bytí“, nemůže přicházet (ani nepřicházet) v plném slova smyslu; může to jen chybět (ausbleiben) anebo – a teď nevím, jakého slova užít, neboť „být“ je zcela napatřičné tam, kde nejde o „jsoucí“. Takže možná: nechybět. Tady se s Heideggerem rozcházím (pokud mu správně rozumím), a to nejenom terminologicky. Ovšem také terminologicky: o „bytí vůbec“ odmítám hovořit, zůstávám jen u „bytí jsoucna“ (jsoucen). Každé jsoucnost je (pro mne) jsoucne časovým, takže u něho můžeme být zaměřeni buď na některou jeho (okamžitou, momentální) jsoucnost, anebo na jeho bytí, které chápeme jako časově koextenzivní s trváním příslušného jsoucna od jeho vzniku (zrodu) až do jeho zániku (smrti, uhynutí). Závažnější diference a distance je ovšem právě v onom momentě, kdy je třeba rozhodnout o možnosti „aktivity“ za strany toho, co není „nepředmětem“ vztahu člověka k tomu, čemu Heidegger říká „bytí“ (a já raději např. „pravda“), a to aktivity směrem k člověku. Zatímco u Heideggera nevidím pro (jeho) „bytí“ možnost aktivní advenience, tj. skutečného (nejen metaforicky „ozdobeného“) příchodu, já na takovém příchodu, „adventu“ chci trvat. A právě proto jsem vůči – po mém soudu nepatřičnému – užití slova „přicházeti“ (resp. „nepřicházeti“) zvláště citlivý.

(Praha, 010906-1.)